Porto opłacono ryczałtem.

Ч. 15. (398) Неділя, дня 10. квітня 1927. Рік IX.

Адреса Редакції і Адміністрації „Український Голос" Перемишль, Побереже ч. І.

Конто П. К. О. в Варшаві № 142.807. Передплата в краю виносить **10 зол.** річно, **5·50 зол.** піврічно, **3 зол.** чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. (передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу" в Živnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно, для Америки 2½ дол. річно.

Ціна прим. 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 1½—2½.
Рукописів Редакція не звертає
Неоплачених писем не приймається

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

Тарифа оголошень за текстом за 1 вірш міліметровий одно шпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол. пол. для дрібних промисл. укр. інстит. 0·16 зол. п. Дрібні оголошення по 0·15 зол. п. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол. п., для шукаючих праці подані безпосередно до Адм. по 0·10 зол. п. за слово Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

Др. ВАСИЛЬ ЩУРАТ.

Ювилей української народньої пісні.

Ювилей?... Української народньої пісні?... Невжеж—спитаєте—за українською народньою піснею знайдеться якась дата, що давалаб підставу святкувати ювилей її — саме тепер, сьогодня? Невжеж нам відома дата народження її, коли дата смерти виключена вже хочби віщою заявою ґенія: „Наша дума, наша пісня не вмре, не загине"... На чім же спирається реченець ювилею? На яких досягненнях, успіхах, подвигах?

На такі запити з закраскою сумніву буде лиш одна відповідь, якщо погодимося з гадкою, що українська народня пісня є втіленням душі народа. В такім случаю доля української народньої пісні — це доля українського народа, її страждання — його страждання, її подвиг — заповідь його подвигу й побіди. Означуючи момент першого подвигу української народньої пісні, означуємо й час, від якого починається її слава й право до ювилею. Тим історичним моментом є поява української народньої пісні в першій поважній збірці Михайла Максимовича, надрукованій саме сто літ тому назад, в 1827. році.

1827-ий рік — це рік, в якому українська народня пісня вступає рішучо на шлях слави. Раньше вона поділяла долю простого українського народа. Як чужий українським вищим клясам народа був український мужик, селянин, так чужа була їм його пісня. Українським мужиком помітували, його пісню переслідували. Перші гонили простонародню пісню ті, що дбали про спасення души простого народа. Ще триста літ тому назад, єще тоді, коли в Західній Европі вже виявлялась пошана для простонародньої мови, в нас великий оборонець Церкви, чернець Іван Вишенський, дальше визнає тільки мову наших церковних книг, а простонародню, чортівську пісню осуджує як найзавзятіще. Сто літ пізніще таксамо гостро против простонародньої пісні виступає гетьман Скоропадський, потім владика Горленко. Якщо хто звертав перед трема сотнями літ увагу на українську народню пісню, так були то хиба чужинці. Перший записав її учений Чех Благослав (1571. р.); пізніще записували Поляки й Москалі. Вони й друкували їх часом, хоч належито оцінити стрібував щойно в 1819 гр. князь Цертелев, друкуючи деякі українські думи, більш книжкого ніж простонароднього складу. Та коли князь Цертелев озвався, то це було вже геть-геть після французької революції, котра могла бути заповідю дальшого визволювання низших кляс народа. То було вже в часах більшого заінтересування простим народом, його мовою, піснею, звичаями й обичаями, його долею. Зросло те заінтересування, коли світови розкрилася велика краса народніх пісень Сербів, Німців, Анґлійців. Мов за укритими скарбами кинулись тоді вчені скрізь шукати простонародньої пісні. Й тоді то українські простонародні пісні в першій збірці вченого Українця Михайла Максимовича звертають на себе увагу навіть тих, у кого не було вже й сподіванки здибати єще щось краще, величавійше від прославлених в цілім світі пісень Сербів чи анґлійських Шкотів. І український народ, котрого інтеліґенція майже вся пішла в перевертні, той народ, про котрий нікому було заговорити перед широким світом, знайшов нараз свойого речника й свойого адвоката. Стала ним його власна пісня. Вона до кождого промовила. Вона українських перевертнів завернула до рідного народа; вона ворогів присмирила; вона клеветників обличила. А все те вчинила силою своєї незвичайної краси, щирих почувань, високої моральної вартости. На ту ріжнородну силу української простонародньої пісні вказав перший Максимович, хоч добачував її дехто вже й раньше. Навіть на оборону національної самостійности українського народа дала простонародня пісня ряд арґументів, що їх по першим вказівкам Максимовича використав пізніще вчений історик України Костомарів. А якими думками натхнула та пісня таких войовників з кріпацьким угнітом народа, як Шевченко й Марко Вовчок, це зміркує кождий, хто, знаючи простонародню українську пісню, вчитується уважно в їх писання. Тій українській поезії, тій українській літературі, що з доби Шевченка може назватись народньою, тривку основу дала в великій мірі що-йно простонародня пісня, даючи їй свій дух і вираз — мову, даючи їй настрої музики тої мови.

І не одні Українці покористовувались скарбами своєї простонародньої пісні. Ними поживилися й найблищі сусіди — найбільші поети й музики. Московську літературу тими скарбами збогачував навіть такий ґеній, як Пушкин, а польську — Словацький, не згадуючи вже цілого гуртка поетів українського покрою. Про чужих музиків мігби тільки фаховий музик тут дещо сказати. Чиж після того всего будемо дивуватись, довідуючись, що в найкультурніщих чужинців і доси наша простонародня пісня зеднує собі й нам славу, та що не один там давно вже бачив у цій пісні запоруку світлої будучини українського народа?

Отож в соті роковини появи тої збірки українських пісень, яка зазнайомила з ними не лиш нас самих, але й широкий світ, годиться устроїти ювилейне свято української пісні. Це свято повинно бути всенароднім святом. Його повинні святкувати всі наші культурні установи по всіх наших містах, в кождім нашім селі. Це свято української пісні повинно скріпити нашу народню гордість, повинно стати джерелом нашої національної обнови, нашого культурного й морального здвигу, який з певністю зявиться в нас при сильніщім нашім зближенню до високо культурних і моральних цінностей нашої простонародньої пісні. Нехай же й станеться та пісня тим угольним каменем нашої національної будови, який єдино до неї придався, хоч будівничі нераз і відкидали його! *I. IV. 1927.*

Наші сумніви.

Західно-українське громадянство дуже мало обзнайомлене з тим великим процесом, що йде на Великій Україні. Знає, що шкільництво українізоване від найнищого до найвищого типу. І радіє цим. Одначе мало хто здає собі справу, як на ділі виглядають ці школи під большевицькою владою, *чого* і *як* в них вчать. Чи ці школи виховують свідомих громадян України, чи в них на рідній мові виполюється почуття національної свідомости, опоганюється національні святощі, вщіплюється в молоді душі інтернаціональну отрую московського видання? Розуміється, небезпеки не можна перебільшувати, одначе з нею треба числитися, бож большевики трактують школу як засіб для насуджування комуністичного світогляду.

На Україні проводиться тепер „українізацію", тобто Жиди й Москалі та обмосковлені землячки, що займають державні посади, мусять вчитися української мови, бо инакше грозить їм втрата місця. І цим тішиться західно-українське громадянство. Зовсім слушно. Воно-ж познака зросту національної свідомости. Давніще загулюканий селянин заходив до уряду і сам наломлювався балакати по російськи („по панському"). Тепер від новітніх панів по урядах вимагає, щоби вони пошанували його мову. А всеж нам слід тямити: яка — скажім — користь для нас — західних Українців булаби, якщо вшехпольські маняки в стилю Прушиньских і Ґрабских свої проєкти „na zniszczenie Rusi" проповідувалиби в українській мові, а вшехпольська бюрократична армія на західно українських землях свої посади асекурувалаби вивченням української мови і українською відповідю на питання української сторони? Большевицька „українізація" — це ще не значить — перехід влади в руки Українців. Навпаки: поза нею криється змагання зберегти владу в руках московсько-жидівських можновладців

На Україні появляється поважна скількість книжок в українській мові. Очевидно, там ще дуже далеко до заспокоєння потреб 30-ти мільйонової маси. Та яка пропасть між тим, що було і що є! І цим тішиться західно-українське громадянство. Пригляньмося цій книжковій продукції на Радянській Україні блище, а побачимо ось що: цінні речі з національного становища (наукові твори, писання старих письменників і т. д) появляються в 3—5 тисячах примірників. Значить, в такій скількости, яка ледви моглаби заспокоїти запотребування східно-галицького книжного ринку, отже одної ґубернії. За те в десятках, а то й сотках тисячів примірників друкується большевицька макулятура, тобто писання про єдиноспасаємість новітньої московської релігії і твори ісповідників цеї релігії.

Над прищепленням новітньої науки червоної Москви працює ціла державна машина і партія, яка має цю машину в своїх руках. Поза цею партією (75% Москалі і Жиди!) ніяка инша політична орґанізація не має права леґально проявляти свою діяльність. Всі зусилля цеї партії („Комуністична Партія большевиків України") звернені в одному напрямі: зруйнувати дотеперішний світогляд населення, його християнську етику і мораль, його релігію, його звичаї й обичаї, а на це місце поставити новий світогляд, нову етику і мораль, нову релігію і т. д., — а все московського виробу.

У нас під рукою книжечка Державного Видавництва України під заголовком „Юнкорія" („Із записної книжки комсомольського журналіста"). Її автор — Ів. Шевченко (псевдонім?) з з захопленням пише про новий побут на селі, про те, як там „живуть комуною, невінчані, ховають без попа, дітей хрестять по своєму (а все таки хрестять? — *Прим. Автора*), дають їм нові наймення"... Правда, п. І. Шевченко не закриває: до тієї нової, большевицької моди селянство ставиться вороже. Навіть наводить приклади ледви здержуваного обурення з боку старших селян. Він потішається, що ще одно—два покоління і нова релігія прищепиться. Висліди цеї протирелігійної кампанії (проводиться її при помочі преси, книжки, кіна, протирелігійних товариств, окремої т. зв. „живої церкви") відразливі. Ось один з прикладів, які наводить п. І. Шевченко:

> На Харківщині у Валківському районі є хутір Трохимівка, що поруч з селом Ковяги. На хуторі є досвітки, а в Ковягах — парубки, отож вони й ходять на хутір ночувати. Крім того, Трохимівка має богато самогону, весь хутір його варить, і не має такого тижня, щоб міліція не зруйнувала якої „ґуральні". Раз в Трохимівку прийшли парубки, щоб переночувати з дівчатами. Парубків було богато, а дівчат мало. Почався спор, кому з ким лягати... Микола каже — я ляжу з Олькою, Іван — з Галькою, а Наум — теж з Галькою. Останні хлопці не погодилися на спор, а запропонували лотерею. Так і зробили... Один, що витяг „щастя", ліг з Галькою, а другий „поволік Сірка" до дому. Можна було чути тієї ночі, як поверталися Ковягівські парубки та перли в тригоспода „гарні" слова..

І все це діється недалеко, під Харковом, отже під боком державної влади. Шевченко додає від себе: „І цим нікого не здивуєш, бо не такі штуки „закомарюються" на досвітках"...

Чому підносимо отсі сумніви? Ось чому: Західно-українське громадянство мусить собі докладно зясувати небезпеку, яка грозить національній справі під владою большевиків. Ми віримо, що здорова душа нації струсить зі себе намул большевицького посіву, що здорова душа нації, спираючись на тисячелітньому свойому духовому дорібкови, відкине орґанічно осоружну їй большевицьку релігію, що широкі народні маси в протиставленню большевицькій пропаґанді загартуються, їхній національний світогляд тим виразніще в боротьбі скристалізується. Та памятаймо, що й большевики мають свій рахунок. На основі цього рахунку вони вірять, що їхній експеримент вдасться Нашим завданням по цей бік накиненого нам кордону мусить бути до білої грани гартувати український націоналізм, творити якнайбільше духових цінностей і таким чином пособляти тій боротьбі, яка йде з большевицькою отруєю на Радянській Україні. А перше всього мусимо до ґрунту виполоти у себе всі зародки большевицького зілля, насаджуваного ріжними большевицькими прихвостнями. Це буде з нашого боку найкращою підмогою для національного табору по тамтой бік Збруча. Радіючи успіхами національної стихії на Радянській Україні, не забуваймо й про небезпеку, яку несе зі собою большевизм. Боронімся перед ґанґриною большевицької пропаґанди! (*м.*)

ВЕЛИКЕ ПОЛІТИЧНЕ ВІЧЕ

відбудеться в Перемишлі в неділю, дня 10. квітня 1927 р. о годині 11½ перед полуднем, у великій салі „Народнього Дому". На дневнім порядку:

„Справа громадської самоуправи і справа зміни виборчої ординації до сойму".

Явіться як найчисленнійше!

За Повітовий Народній Комітет:
Др. Т. Кормош. **Др. В. Загайкевич.**

Дух посад.

До Народньої Канцелярії у Львові заходить орґанізатор одного з підльвівських повітів. У нього на повітовій нараді вирішено оснувати курс крою і шиття. Домагалися цього селянки, що брали участь в нараді. Говорили про користи, які може принести такий курс. Зголосилося богато сільських дівчат, та біда, не має в повіті учительки до шитття і крою. І ось орґанізатор приїхав в цій справі до Львова.

„Як-жеж це так? — питає урядовець Народньої Канцелярії — таж у Вашому повіті мусять бути, як і в инших повітах, укінчені семинаристки, які не мають посади, чому яку з них не возьмете за учительку на курс?"

— Так, відповідає орґанізатор, укінчених семинаристок є в повіті кільканайцять, одначе ні одна з них не знає шиття і крою.

І отсе вам одна з тяжких недостач виховання в теперішних школах. Скінчить дівчина семинар і давай їй учительську посаду, бо инакше буде сидіти з заложеними руками, бо поза знанням, яке потрібне до навчання дітей читати й писати, вона більше нічого не навчилася і не старається навчитись. Вшити собі суконку? зробити собі капелюх? — хтожби цим займався, коли до цього є фахові кравчині, моднярки. А що вже казати про вивчення шиття і крою на стільки, щоби ще й других навчити цього ремесла. Деж так понижуватися: на панюучительку вчилася, а кравчинею стала! А Жидівки не стидаються: шиють фалшивим аристократкам греко-католицьким сукні, роблять капелюхи, кажуть собі гарно платити, вигідно з цього живуть, куди краще маються, як ті жінки, яким шиють. Що й казати! Є у Львові один великий склеп. Його власник — богатий Жид, має кілька камениць. Донька цього купця скінчила ґмназію, записалася на університет, а у вільних хвилях цілими годинами сидить в склепі за лядою і продає товар. Це тільки у нас ще й досі покутує за-

несений фалшивий, шкідливий і одночасно смішний „аристократизм“, який ділить заняття на „панські“ і „низчі“.

Це тільки у нас ще й тепер в школі навчають, а в дома цю „науку“ батьки скріплюють: „вчися дитино, будеш паном; а ні — підеш до кравця, шевця, коваля і тд.“ Так приучується молоду людину дивитися з горда на певні професії. Замісць поставити справу так: „вчися, дитино, бо без науки пропадеш; а попри шкільну науку мусиш вивчитися якогось любого тобі ремесла, щоби таким чином зробитися незалежною людиною; чим більше матимеш практичного знання, тим кращі життєві умовини здобудеш собі“.

Коли на такі справи не звертає уваги польська державна школа, ми нічого не можемо вдіяти, бо реформа цих шкіл не від нас залежить. Але на наших дітей, що ходять до державної школи, ми можемо мати вплив. Тому відповідні установи, а головно управи бурс, повинні подбати, щоби наші діти присвоювали собі якнайбільше практичного знання. Тому даймо їм змогу вчитися ремесла, зацікавлюймо їх кооперацією, торговлею, виховуймо в них духа підприємчивости. А вже якнайбільший натиск поставмо на цю справу в наших приватних школах. Докладно обдумаймо, як зреформувати їх!

* * *

В одному невеличкому селі живе кількох інжинірів-аґрономів. Чекають на посади. Чекають роками. Не вміють собі „посад“ зробити самі. А ось у Львові в першорядному готелю живе Жид-еміґрант з Великої України. Якби ви побачилиби його, подумалиби, що до десять не вміє дорахувати. Як і більшість еміґрантів, втік він з родиною без грошей. Та на еміґрації він зумів собі створити „посаду“ і то чудову, тепер не помінявсяби з найвищим урядовцем Він скуповує від наших селян яйці (не сам, до цього має посередників!) і по кільканайцять ваґонів висилає місячно до Анґлії. Хоча ані грошей не мав на розробіток, ані галицького терену не знав, ані знайомств не мав. Зачинав „з нічого“ в незнаній країні. А наші молоді люде з вищою (в додатку: з фаховою!) освітою сидять роками на карках батьків і чекають на посади! Фалшиве виховання мститься. З одного боку покутує „шляхоцький дух“, який каже жити понад стан. А з другого — побиває нас недостача підприємчивости, меткости, проворности. На скарбах нашої землі чужинці роблять золоті інтереси. Вивозять їх за границю, спроваджують з заграниці необхідні для наших людей товари. Збивають величезні маєтки. А наші молоді, освічені люде чекають на посади... (с.)

Білорусини, їхнє сучасне положення і змагання.

В місячнику „Natio“*) помістив під наведеним заголовком статтю білоруський посол Фабіян Єремич. Беремо з неї жмуток інформацій Білорусини замешкують простір около 350 000 км². На своїй етноґрафічній території Білорусини творять подавляючу більшість (від 70 до 90% всього населення). Світова війна покінчилася для Білорусинів розшарпанням їхніх земель поміж три держави: 8 міліонів Білорусинів живе в Радянському Союзі (250.000 км²), 2 міліони під Польщею (100.000 км²), а 200000 Білорусинів опинилося в межах Латвії. На Сибірі живе Білорусинів около міліон, а в Америці понад ½ міліона. Всіх Білорусинів є около 12 міліонів. ⅘ Білорусинів належать до православної церкви, ⅕ католики (на Західній Білоруси ки Білорусинів-католипів 50%) Національне відродження Білорусинів розпочалася в мин. століттю. Першим подвижникам білоруського відродження доводилося поборювати важкі перепони з боку царського уряду. Чи малі перешкоди ставили теж Поляки (в їхніх руках велика земельна посілість на Білоруси!). З початку білоруський рух мав культурницький характер. З вибухом першої революції в Росії (1905 р.) білоруський рух перекидується на поле чисто політичне. Білорусини приєднуються до загального домагання: перебудови Росії на основах територіяльної автономії, переміни Росії в державу федеративну, в якій Білорусь творилаби окрему державну одиницю. Поворот реакції здержав свобідний розвиток національного руху. Одначе не здавив! З вибухом революції в 1917 р. вже в березни збирається у Минську перший загальнонаціональний білоруський зїзд.. Зїзд не вдоволяється давніщим домаганням територіяльної автономії. Йде крок вперед: покликує до життя Національний Білоруський Комітет, який стає виконувати обовязки національної влади. Довкола нього обєднується цілий ряд білоруських орґанізацій, як Центральна Рада Партій і Орґанізацій Білоруських. Військова Білоруська Рада і и. В днях 18—31 грудня 1917 р. відбувається в Минську Всебілоруський Конґрес. Одначе він не покінчив своїх обрад, бо в міжчасі большевики зробили наїзд на Білорусь, заняли Минськ і конґрес розігнали. Прийшов період боротьби. Західна Білорусь була занята німецькими військами, східна большевиками. Б березни 1918 Німці прогнали ббльшевиків. Тоді Рада Білоруської Републики, яку вибрав згаданий конґрес, проголосила державну незалежність Білоруси І цей акт має для білоруського народу переломове значіння. Клич державної незалежстости стає провідною думкою цілого політичного білоруського руху. Тому то, числячись з незалежницьким білоруським рухом, большевики на конференції російської комуністичної партії дня 26. грудня 1918 р. ухвалили визнати необхідність створення білоруської радянської републики. Вони тоді виразно зазначили, що роблять це тому, щоби використати незалежницький рух для збольшевичення білоруського народу, для запевнення собі впливів на білоруські маси. На Радянській Білоруси відносини менш-більш подібні до відносин на Україні. Ріжниця хіба та, що на Білоруси большевики почувають себе куди певніще ніж на Україні. А під Польщею? Не мають Білорусини ні одної державної білоруської школи. Є тільки 5 утраквістичних, а решта польські і вчать в них учителі виключно Поляки. Самоврядування сільське і повітове знищене.

Вся адміністрія в руках польських урядовців, споваджених з Конґресівки і Західної Галичини. Половина землі належить до польських поміщиків. Відбувається кольонізація Західної Білоруси польським елементом. Західно-білоруське село спролетаризоване, дуситься на своїх клаптиках землі. А голод на землю був тут вже за царських часів. В додатку на західній Білоруси не відбудовано ще половину господарств, знищених підчас воєн. Населення знищених околиць ще досі живе по землянках. Положення значно гірше ніж було перед війною.

Всеж Білорусини так само, як і ми, послідовно борються за здійснення свойого найвищого національного ідеалу.

*) Виходить у Варшаві в чотирох мовах: німецькій, француській, анґлійській і польській. Завданням цього місячника інформувати світ про змагання Українців, Білорусинів, Німців, Литовців і Жидів, що опинилися під Польщею. Почин до оснування „Natio“ дало Українське Національно-Демократичне Обєднання. Начальним редактором „Natio“ є др Павло Лисяк.

Дописи.

Борова гора, повіт Любачів. Село наше відродилось в остатньому часі і може служити за приклад для цілої околиці. Дня 16. жовтня 1926 р. створено у нас читальню „Просвіти“. Читальня проявила живу діяльність у всіх напрямах. Пренумеровано кілька часописей, заложено при читальні аматорський гурток, який дав слідуючі вистави: Знімчений Юрко, Бабський бунт, Наталка Полтавка, Сватання в нецьках і Пан писар. — Відчувається сильний брак власної домівки. Щоби сему зарадити, виділ читальняний взявся енерґічно до будови читальняного дому, переведено в селі на цю ціль збірку і вона увінчалась гарним успіхом. Всі громадяне не жалували ні гроша ні будівельного матеріялу під будову своєї твердині освіти. Зверненося рівнож до своїх земляків в Америці за підпомогою. По одержанню від громади площі під читальню. розпочато завзято будову дому, — Дня 26 марта місцевий парох о. Іван Лесак після посвячення підвалин чит. дому гарною промовою зясував людям значіння і вагу освіти. — Найбільше праці коло читальні положив голова Дмитро Огірко, містоголов. Іван Фрис і Андрей Проць. Якщо праця піде так дальше, а виділ читальняний не буде слухати керинників, які аґітують проти читальні, то дім до осени буде скінчений.

З ПОЛЬЩІ І ПРО ПОЛЬЩУ.

На Горішнім Шлеську трафився недавно небувалий в світі випадок: пропав цілий поїзд з вуглем. Не менше не більше, а счезло десь 42 ваґони. Опісля показалося, що цю велику скількість вугля вкрадено. Папери виставлено на поодинокі стації, мовляв — вуголь вислано для вжитку залізниць, а в дійсности порозпихано цих 42 ваґови по цілій Польщі і продано приватним підприємцям. Словом — зовсім пристойний скандал, матеріял для гумористичних ґазет. — Через кілька тижнів польська преса співала: „дістанемо позичку“, означувала навіть число міліонів долярів. Та вернули польські мандрівники з пошуканки за долярами до Варшави тай дуже таємничо — повздержливо заговорили: „може дістанемо“, „може не дістанемо“. В Америці — кажуть — все гаразд пішло, але ще раз треба буде говорити про позичку в Парижи. А успіх цих нових розмов залежить від певних передумов. Тяжко не довіряють в світі польській господарці. Хоча Польща в протибольшевицьких плянах відіграє певну ролю, всеж таки ніхто їй грошей зичити не хоче. Видно на війну не заноситься. Бо якби заносилося, так анґльосаські банкірі малиби мякше серце. — Хоча соймова сесія скінчалася, ватажки польських партій дальше торгуються в справі ординації виборчої до сойму. Найновіщий проєкт, який виринув в останніх днях: не зміняти нічого на етноґрафічних польських землях, тільки обкроїти число українських і білоруських мандатів Мабуть й так воно буде: польська задрипана „демократія“ погодиться з реакцією коштом Українців і Білорусинів. Розуміється, найвищий час, щоби й всі сили обох народів зговорилися над способами спільної оборони.

Що чувати в світі

БОЛЬШЕВИКИ переводять реорґанізацію Червоної Армії. Будуть переведені великі зміни на вищих становищах в армії. Головним командантом Червоної Армії має бути Каменев, командантом західного фронту має бути іменований Тугачевський, який вів в 1920 році наступ на Варшаву, на команданта полудневого фронту має бути призначений військовий комісар (міністр) Ворошилов, ни команданта північно-західного фронту Уборевич, а східного Лашевич. — В Москві недавно мав виклад професор Воєнної Академії А. І. Верховський на тему виглядів майбутньої війни. В свойому викладі проф. Верховський підкреслив, що під теперішню хвилю слідні на заході войовничі настрої у відношенню до Радянського Союза. Одначе він не вірить в недалеку можливість війни, а з окрема уважає за пересаду, коли тепер люде дуже побоюються страшних наслідків пристосовання хемічних винаходів в майбутній війні. М. и. проф. Верховський закпив собі з Москвичів, котрі зі страху перед літаками і трійливими бомбами оминають помешкання на західних передмістях Москви, бо — мовляв — там можуть появитися наслані Анґлією літаки. Говорив теж проф. Верховський про анґлійські воєнні приготовання. Хоча анґлійська армія числить всього 100 тисяч жовнірів, як і перед війною, всеж анґлійське правительство видає на воєнні ціли міліярдові суми. Анґлійський ґенеральний штаб хоче довести до того, щоби на добу можна було пересунути фронт на 200 кільометрів вперед, а це можливе тільки при помочи машин.

КИТАЙСЬКІ національні війська, займаючи Нанкін, погуляли собі. Страшне було положення чужинців. В дуже прикрому положенню опинилося 201 американських місіонарів, бо будинок, в якому вони сховалися, був з усіх сторін окружений кантонськими військами, а вратувало їх збомбардовання міста міжнародньою фльотою. Від цих місіонарів представники анґлійських ґазет довідалися, що кантонські війська допускалися на чужинцях грубих насильств. Також Чемберлєн в парляменті потвердив зізнання місіонарів і записав відповідальність за ці насильства на рахунок кантонської армії. При цій нагоді Чемберлєн підкреслив, що огонь воєнних кораблів не був спрямований на китайську частину Нанкіну, що мав тільки на меті зберігти перед нападом будинки, в яких сховалися місіонарі та инші чужинці. В инакшому світлі представив події вожд кантонських військ Чанґ Кай-Шек в розмові з представниками заграничних ґазет. Він вину за події в Нанкіні записав на рахунок „білих ґвардійців“, тобто добровольцьких російських відділів, що борються по стороні північного Китаю проти революційного полудня. Заки Кантонці війшли до міста, ці російські відділи грабили і мордували населення Нанкіну. Бомбардування Нанкіну спричинило великі шкоди, згинуло від нього богато жовнірів кантонської армії. Чанґ Кай-Шек заявив, що може доказати, що підчас погрому в Нанкіні ще не було в місті ні одного жовніра з його армії. Він закинув анґлійській пресі, що вона хоче зогидити в очах світової опінії кантонську армію. У всякому разі ця пресова боротьба за те, хто властиво відповідає за нанкінські події, є незвичайно характеристична. При цій нагоді слід підкреслити, що Чемберлєн відложив переговори в справі унормування міжнародніх концесій в Шанґаю на хвилю, коли в Китаю повстане центральне правительство. А коли Чемберлєн говорив в парляменті, що вже не може бути мови про „дальше видавання анґлійського маєтку і анґлійських прав“, ці його слова стрінулися з горячими оплесками. Значить, Анґлія хоче розпочату в Китаю політику сильної руки. І дійсно Анґлія висилає на катайські води велику фльоту і щораз більше військ. Все це робиться нібито для бережня майна і життя чужинців, а на ділі для наляканя Китайців. В дійсности воно тільки скріплює ненависть до Анґлії. Підносяться поважні сумніви, чи не краще піти на уступки Кантонцям. Не має сумніву, що з привілеями в Китаю прийдеться Анґлійцям

ВАСИЛЬ ЗАГАЄВИЧ.

Уратована честь.

I.

Розпочалися мясниці, отже пан Едзьо Смальський, як кождого року, так і сего їде до Львова, з тою лише ріжницею, що попередних літ він їздив, щоби забавитися і „спробувати щастя“, а сего року вже тільки, щоби „спробувати“. Панови Едзьови тепер не до забави, бо його маєтність продано на ліцитації і заспокоєно вірителів, а він з тяжкою бідою видер ще дві тисячки від них і їде до Львова, щоби там в кружку своїх знакомих побільшити свій капітал, а опісля купити бодай який маленький фільварочок. Він думав, що се був одинокий для нього вихід.

„Бо що пічну до лиха з тимиількома долярами — думав він сидячи в ваґоні другої кляси — жити ними можна хиба пів року, а опісля що? Ліпше попробувати — пощаститься, добре, а як ні, чорт бери, не велика страта. Коли пощаститься, то куплю фільварочок, замкнуся від сьвіта і буду гречкосієм, а як ні, то дадуть яке місце при нашім банку і буду gryzipiórkiem. Але сидіти в бюрі і писати цілими днями, то требаби узброїтися в велику терпеливість. Однак я маю надію, що пощаститься. Тепер в часі карнавалу кождий з наших при грошах, а ще як собі випє, то кидає грішми як половою. — Що у них значить тисячка, дві, то само, що у мене тепер злотий. Щоби лиш „писало“, я би їх всіх розбив; аби мені так, приміром, чотири хлопці, а третьому чотири десятки, то би то була різня!

— З такими гадками прибув Едзьо до Львова. Він по звичаю заїхав до першорядного готелю — під число пяте, звідки кождого дня виходив вечером а вертав над раном, посилав ще служачого за вином, за папіросами або за чим иншим і платив за дорогу по панськи.

Служачий Стефан, котрий майже завсіди мав нічну службу, не міг нахвалитися пана Едзя перед жінкою, коли прийшов рано до хати.

— Знаєш, Ганю, — говорив він жінці — що я нині знов заробив десятку від того пана зпід пятого числа. То якийсь лепський пан, знаєш, заєдно з вечера виходить і приходить аж над раном, певно десь в карти грає. Добрий пан! нема що казати. На! маєш, Ганю, тут десятку, занеси до каси, то буде—здається мені — вже тисяча.

— А вже тисяча! — повторила Ганя, ховаючи десятку за пазуху.

— А видиш, Ганю! ти казала, щоби я мінявся з Йосипом за денну службу, а в день того не заробиш, що в ночи; ніч все ночію... хоч чоловік набідиться, намерзнеться нераз, але бодай знає, за що; колись воно за те буде ліпше. От як зложимо ще раз тільки, як маємо, тоді я покину службу і отворимо собі трактієрню десь на передмістю, тоді будемо вже заєдно обоє в дома, а тепер поки-що треба ще бідити.

— А я буду за касієрку, правда Стефане? — сміялася Ганя, ставлячи сніданок на стіл.

— А вже-ж, що так — відповів Стефан, усміхаючись, і почав снідати. Поснідавши і переспавшись кілька годин, він попращав жінку, поцілував донечку, що сиділа на руках у мами, і з повним задоволенням пішов до служби...

II.

Девятого дня а властиво девятої ночи, бо число девять нещасливе, пан Едзьо вернув на велике здивовання Стефана ще перед опівночю. Сим разом не посилав за нічим, лише закуривши циґаро став скорим кроком ходити по комнаті. „Дурний Стах“ — говорив він сам до себе — він мені каже: „ти не маєш кредиту, плати або вставай!“ Чекай собако, я тебе ще провчу!... Я мушу десь роздобути кілька соток на завтра... але ойго знищу!... Адже-ж то чиста компромітація... або плати або вставай! Де би то вирвати тисячу злотих...

Пан Едзьо сів при столі і заслонивши очи долонею, почав думати. Посидів так може чверть години, опісля піднісся з крісла, підійшов до дверей і задзвонив на служачого... Спробую! — думав він і почав крутити папіроску.

За хвилю Стефан прийшов.

— Чи то вельможний пан грабя дзвонили? — запитав він масненько.

— Я — відповів пан Едзьо, не оглядаючись.

— А що пан грабя розкажуть принести?

— Ні, ні, не принести, чекай, я тобі сейчас скажу.

Пан Едзьо відкашельнув, сплюнув, відтак, підійшов до стола, приложив циґаро до свічки, хочон вона лилося і ані гадки не мало гаснути.

— Знаєш що? — говорив він через ніс, так як говорять великі пани, обернувшись спиною до Стефана — я, пане добродію, потребую грошей на кілька днів, заким мені прийдуть з дому. Я вже, пане добродію, написав до мого повновласника, отже сподіюся, що найдальше за два або три дні дістану. — Він обернувся, підійшов до Стефана і говорив дальше: — А тимчасом, пане добродію, мушу мати тисячу злотих; може ти знаєш такого, щоби мені позичив? га, що? Я дам йому 200 злотих за вигоду а ти дістанеш пятьдесятку, га? що?. . .

— Та я не знаю, прошу вельможного пана; завтра рано буду питати, може розпитаю, — говорив заклопотаний Стефан, скробаючись рукою в потилицю і лагодячись до відходу.

— Но, но, памятай, постарайся! не будеш жалувати.

III.

— Чи не добре би було заробити? думав Стефан, коли вийшов на коридор; за два дні такі гроші!

Та чейже не ошукує, бо показує на якогось богатого пана, ну! і до нас заїхав... а до нас самі порядні пани заїзджають... Треба буде порадитися жінки.

Раненько, скоро день, Стефан віддав службу Йосипови і пішов до дому.

— Знаєш, Ганю, що? — сказав він ще на порозі, — добрий заробок трафляється нам.

— Який? — спитала зацікавлена Ганя.

— А от, той пан зпід пятого числа, що я тобі говорив, хоче позичити на короткий час тисячу золотих і дає 200 злотих за вигоду, а мені пятьдесятку, коли такого найду. Як би так ми позичили свої гроші, як ти кажеш?

— Та як думаєш! — відказала Ганя. — Як уважаєш, що певний, то позич, але кажи собі дати який папір, бо то знаєш, є всілякі люди на світі.

Стефан походив ще трохи по хаті, подумав і врешті рішився позичити. — Ні! то не може бути, щоби такий пан ошукував; видно по нім, що то якийсь порядний чоловік.

Коло девятої години він забрав книжку, пішов до щадниці, відобрав гроші і заніс панови.

Пан Едзьо, почувши, що є гроші, зірвався з ліжка на рівні ноги.

— Гаразд, сину, говорив він Стефанови, — я не сподівався, що ти так красно справишся; маєш то, що я тобі обіцяв, а за два дні дістанеш всі гроші з процентом. — Тепер принеси мені каву.

Того дня пан Едзьо нетерпеливо ожидав вечера. Коли тільки на дворі смерклося, він скорим кроком пішов до касина. Але сьогодня йому знов „непощастилося“; він хотів ратуватися, витягнув одну карту зпід споду, а витягнув тому, бо йому її було потрібно, щоби мати більше, як його суперник Стах. Як на біду, Стах запримітив ту нечесну маніпуляцію і, встаючи з крісла, заявив піднесеним голосом, що він „з шахраями не грає“.

— Хто? що? хто шахрує?! — запитали всі товариші майже одноголосно.

— Пан Едзьо — відповів Стах — от в тій хвилі витягнув зпід споду хлопця карового.

Всі здивовано глянули на Едзя.

Едзьо постановив боронити свою честь.

— Брешеш, собако! — крикнув він затиснувши зуби. Сам поблід як стіна і дрожав на цілім тілі. — Панове — говорив він дрожачим голосом дальше — се брехня, він мене образив, він нарушив мою честь, отже я жадаю сатисфакції.

— Згода — згода, я готов! — говорив Стах, встромивши руки у кишені — але ти ти шахрай, я бачив на власні очи.....

За два дні пан Едзьо уратував свою честь, бо зранив пана Стаха шпадаю в ліве рамя.

За два дні хотів Стефан упімнутися о свої гроші, але не було у кого, бо пан Едзьо, уратувавши свою честь, щез без сліду...

розпрощатися, що про вратування їх не може бути й мови. Ґен. Чанґ Кай Шек заповів марш на Пекін. Сподіється здобути його ще перед Великоднем. Дуже можливо, що ця обіцянка не здісниться в означенім речинци. Одначе, хочби й з опізненням, воно станеться. Полудневий Китай побідив. Роля Чан-Тсо-Ліна, диктатура Манджурії зближається до кінця.

АНҐЛІЙСЬКА рада міністрів 31. березня ухвалила вислати до кантонського правительства дуже остру ноту, в якій погрожується военними кроками, якщо кантонське правительство не виконає поставлених домагань, а саме, якщо не зобовяжеться винагородити втрати, які нанесли кантонські війська анґлійським громадянам після заняття Нанкіну, а дальше — якщо не зобовяжеться хоронити життя і майно анґлійських громадян. Тепер питання: що відповість китайський міністр загр. справ др Чен? Якщо його відповідь буде відмовна, так прийшлоби до війни між полудневим Китаєм і Анґлією. Війни не бажає собі Америка і Японія. Чи заризикує її Анґлія? Розуміється, війна обмежиласяби до бльокади китайських пристаней. Які дальші наслідки потягнулаби така війна, годі передбачити. Одно певне: прийшлоби теж до повного зірвання взаємин з Радянським Союзом. В цім напрямі вже тепер є сильний натиск публичної опінії на правительство.

НІМЦЯМ договори з большевиками принесли значні користи в заграничній політиці. Одначе завелися на економічних взаєминах з большевиками. І тепер зачинають Німці вицофувати свої капітали з Радянського Союза так само, як Американці. А вкладали Німці в ріжні підприємства в Радянському Союзі великі гроші. Тепер ці підприємства стоять перед маревом банкроцтва. Яскравим прикладом випадок, який трапився в акційнім товаристві лісового промислу „Мороґа“, що мало експльоатувати пять міліонів десятин ліса (заінтересований в ньому матеріяляно м. и. б. канцлер др Вірт). Це товариство стратило вже около 20 міліонів зол. марок. А так само мається справа і з другими підприємствами, що вкладали більші гроші в концесії, одержані від большевиків. Всі вони тепер пищать за кредитами від німецького правительства. А воно не хоче їх давати, бо бачить, що справа безвиглядна. Треба сказати, що й большевики не заробили на концесіях, даних німецьким підприємцям. В минулому році большевики дали заграничним підприємствам около 25 міліонів рублів кредиту, а дохід державного скарбу Радянського Союза за концесії, виносив тільки 15 міліонів рублів, значить — большевики стратили 10 міліонів зол. рублів. Значить, на економічних взаєминах завелися обі сторони. Нічого дивного, бо як можна орґанізувати буржуазно-капіталістичну господарку в державі, в якій законодавство змагає до знищення підстав такої господарки. Промислова діяльність, оперта на здорових основах, не можлива. Бачать це Німці. Першою ластівкою перевірки дотеперішньої економічної політики у відношенню до большевиків є проєкт визначного діяча на полі промислу, Рехберґа, який обговорює він в одному з найбільших льондонських денників. А він проєктує ось що: обєднання великого промислу всіх держав проти Радянського Союза.

В ДАНЦІҐУ на святі в честь Бісмарка провідник східнопруських націоналістів Евленбурґ сказав м. и. ось що: В дни 1. квітня (день уродин великого Бісмарка) повинні єднатися всі Німці, без огляду на коридор і инші свинства. Тільки кров і залізо принесуть кращу долю. Ці слова мусимо постійно повторяти, бо сьогодня богато визначних людей в Німеччині бавиться думкою про Союз Народів і про вічний мир. Не можемо за жадну ціну допустити до того, щоби молоде німецьке покоління забуло про війну.

В ІТАЛІЇ помер в 87-ім році життя один з найбільших італійських політиків — б. президент міністрів Люіґі Люцатті. Від 1871 р. був послом до парляменту. Його спеціяльністю були фінансові справи. Як професор університету в Падуї належав він до творців одної з найважніщих суспільних установ, народніх банків з кооперативним характером, при помочі яких зроблено доступним продукційні кредити для тих верств суспільних, що досі були виключені від цього роду господарських полекшей. Як міністр фінансів Люцатті вратував і утревалив італійську валюту. Належав до найбільш талановитих міністрів фінансів в Европі. Люцатті був по походженню Жидом. На засіданню сенату з глибокою пошаною згадав про знаменитого політика Муссоліні, зазначуючи, що нераз користав з його великого досвіду і знання. — З нагоди 8-их роковин істнування фашистівської орґанізації устроєно в Римі велику параду, на яку Муссоліні явився в однострою капраля фашистівської міліції. Після дефіляди відділів міліції Муссоліні виголосив промову.

АЛЬБАНСЬКИЙ диктатор Ахмед Зоґу попікся на префекті Вальони (пристань) — Калюччію, який був шефом його тайного кабінету. Він посварився з ним, отже Ахмед Зоґу прогнав його зі служби, а навіть арештував. Та Калюччі втік з тюрми і сховався на югославянськім кораблі. Приїхавши до Білгороду, оповідає, що Ахмед Зоґу змобілізував річники від 20 — 33 і що взагалі приготовляється дуже пильно до війни. До альбанських пристаней Італійці привозять богато зброї. Ахмед Зоґу дістав за підписання договору з Італією 15 міліонів лірів. В Альбанії панує тепер терор. Богато співробітників Ахмеда Зоґу сидить в тюрмі за те, що противилися політиці диктатора. На думку Калюччія — в Альбанії скорше чи пізніще мусить вибухнути повстання, яке змете диктатуру Ахмеда Зоґу і йому нічого не поможуть навіть італійські штики.

МАДЯРЩИНА діждалася знесення військової контролі. На основі ухвали Ради Амбасадорів контрольна комісія має припинити свою діяльність в Будапешті з днем 31. березня. Одначе члени комісії посидять ще на Угорщині до 15. травня, щоби покінчити свої праці і опрацювати своє кінцеве звідомлення. Мадярський президент міністрів ґраф Бетлен виїзджає 4. квітня до Риму і тут забавиться довший час. Розуміється, йтимуть переговори в справі запряження Мадярів до італійського воза.

ЮГОСЛАВІЯ має непевних сусідів. Користає з цього найсильніщий з них — Італієць і хоче підпорядкувати собі цілий балканський півостров. Очевидно, проти цього мусить Югославія виступати як найостріще. Вона-ж найповажніщою державою на Балкані: займає 250.000 квадратових кільометрів і має 13 міліонів населення. Не хоче опинитися в положенню риби в саку. Досі ратувалася, як могла. Проти Угорщини забезпечувалася союзом з Чехословаччиною і Румунією. Перед Болгарією забезпечилася союзом з Грецією (і Румунією). А в додатку малою антантою, до якої належить Югославія, опікувалася велика Франція. Та хитрий Італієць зумів всі ці заходи Югославії поперекреслювати і її осамітнити. Зачав з того, що в 1924 р. заключив союз з Югославією. А опісля підважив взаємини Югославії з Грецією, перетягаючи останню на свій бік. Відтак став залицятися до Болгарії та Угорщини. Незвичайно скріпив своє становище на Балкані договором з Альбанією, яка на ділі зробилася італійською кольонією, бо її диктатор Ахмед Зоґу є сліпим оруддям в італійських руках, тримається при владі італійським грошем і штиками. Це, очевидно, має вплив на поставу Болгарії, яка з огляду на Македонію не має причини любити Югославії. А врешті близькі взаємини Італії з Румунією, яка зобовязана Муссолінієви ще й в додатку за становище в бесарабській справі, до краю підважують єдину опору Югославії — малу антанту. Через союз Румунії з Італією мала антанта тратить значіння для Франції, робиться підприємством, до якого треба підходити з великим недовірям, бо воно непоплатне. Таким чином Італія окружує Югославію і замикає їй доступ на море. — Італійсько-югославський спір застрягнув на мертвій точці. Великі держави самі не знають, як з цеї справи вилабуздатися.

ГРЕЦЬКИЙ парлямент ухвалив утворити ще в цім році сенат. Членів сенату не вибираноби окремим голосованням Голосовання до парляменту має бути тілки одно, а сенаторів мають вибрати з поміж себе посли. Греція вже мала сенат два рази. Пораз перший в 1843 році. Противниками сенату є комуністи і монархісти. Перші бояться, що при помочі сенату дійде до утревалення капіталістичного устрою, другі (монархісти) добачують в сенаті знаряд, який стане на перешкоді в заведенню в Греції монархічного ладу, бо — на їх думку — републиканський устрій найде в сенаті поважну опору і може вийти таке навіть, що монархісти матимуть більшість в соймі, а через сенат не вдасться їм здійснити свою ідею. Сторонниками двопалатної системи грецького парляменту є члени найбільшої грецької партії — демократичної унії. Сенат — на їх думку — піднесе працездатність сойму і втихомирить пристрасти політичні, які тяжко досі відбивалися на праці грецького сойму.

ВСЯЧИНА

Від Старшини кр. „Рідної Школи“ в Перемишлі одержали ми понизше спростовання. Хотяй воно виходить поза рами § 19, містимо його для зазначення нашої повної обєктивности, застерігаючи собі голос в слідуючім числі:

Відносно дописи з Дрогоєва, приміщеної в Укр. Голосі в Перемишлі з дня 13 березня 1927 ч. 11 п. н. „Геть з галабурдниками“—Старшина Кружка „Рідної Школи“ в Перемишлі, по переведенню доходження на місци в Дрогоєві, просить Хвальну Редакцію на основі §. 19. прес. зак. помістити в найблищому числі „Українського Голосу“, на тім самім місци, в рубриці „Всячина“ слідуюче спростовання: 1. Неправдою є, будьтоби до Дрогоєва, повіт Перемишль, приїхав якийсь галабурдник з Перемишля і скликав збори під фірмою „Рідної Школи“ в Перемишлі. Натомість правдою є, що на день 13 лютого 1927 скликала Старшина Кружка „Рідної Школи“ в Дрогоєві чергові, річні загальні збори, на які запросила як делеґата повітового кружка п. проф. Івана Ґонтарського. 2. Неправдою є, будьтоби п. Іван Ґонтарський на тих зборах юдив селян проти перемиської української інтеліґенції. Натомість правдою є, як виказують протоколи переслухання всіх членів Старшини Кружка „Рідної Школи“ в Дрогоєві і многих инших учасників зборів, а між ними також о. декана Борисевича і б. судді п. Берка, що на запит учасника зборів господаря п. Голіньовського, чому деякі інтеліґенти відтягаються від участи в народній праці, п. Ґонтарський заявив, що дійсно деякі інтеліґенти так на селах як і в Перемишлі не беруть участи в народній роботі і радив селянам, щоби вони на всяких зборах і вічах домагалися праці від інтеліґенції. 3. Неправдою є, будьтоби в імени громади о. декан Борисевич і б. суддя п. Берко дали сему авантурникови таку відправу, що він заявив, що вже не покаже носа в Дрогоєві. Натомісць правдою є, що о. декан Борисевич і п. Берко говорили у власнім імени і що п. Гонтарський сего не заявив, що більше в Дрогоєві не покажеться. 4. Неправдою є, будьтоби п. Гонтарський був дурисвітом і аґітатором наших ворогів. Натомісць правдою є що дотеперішна діяльність п. Гонтарського не дає найменшої основи до такого підозріння. 5. Неправдою є, будьтоби селяне з Дрогоєва бачили, що сей панич гарними словами хотів їх обманити і сміються з него, натомісць правдою є, що, як виказало доходження слідчої комісії, селяне однозгідно заявили, що бесіда п. Гонтарського була вповні річева і просили його, щоби частійше навідувався до Дрогоєва. — За старшину Кружка „Рідної Школи“ в Перемишлі *Др. Дмоховський*, голова, *Стефан Бобеляк*, секретар.

Заява. Всч. о. Андрій Борисевич, парох в Дрогоєві і декан Радимянський в письмі до Редакції дрогоївський інцідент так представляє: „П. проф. Ґонтарський висказався, *що інтеліґенція нічого не робить, грошей не дае*, а є одна установа, що має 20 філій (тут має на думці п. Ґонтарський мабуть „Народню Торговлю“ — прим. Редакції), рівнож грошево не причиняється на Р. Школу. П. делеґат візвав присутних, щобо при нагоді зборів домагалися роботи зі сторони інтеліґенції. Підписаний виступив в обороні інтеліґенції — *уважаючи такий виступ (п. Ґонтарського) на зборі кружка Р. Школи як руїнницький і демаґоґічний* — в цім переконанню, що українська інтеліґенція по можностн сповняє свої національні обовязки і що наш нарід має зєдинятись, а на „luxus“ роздвоєння позволити собі не може. Ще намічу, що кількох присутних цей виступ п. делеґата удобрювало. Додаю: Правдою є це, що п. Ґонтарський на цих зборах казав: *інтеліґеннія а не деякі інтеліґенти нічого не роблять і тд.*, далі правдою є, що п. Ґонтарський навіть піднесеним голосом говорив, домагайтеся, *кричіть на зборах*, щоби інтеліґенція робила. Рівнож правдою є, що п. Ґонтарський сказав, що до Дрогоєва на збори *„більше не приїде“*. — о Андрій Борисевич

Ювилей пісні. Головний Виділ „Просвіти“ покликав до життя окрему комісію, яка має підготовити ювилей 100 ліття появи першого збірника народньої творчости. Комісія на першому свойому засіданню після реферату директора дра В. Щурата вирішила: 1) приготовити до друку збірник народніх пісень з нотами, 2) приготовити відповідні реферати про історію народньої пісні, 3) дати почин до святкування ювилею народньої пісні по всіх закутинах краю.

Щасливий почин! Таким чином широкі кола нашої суспільности усвідомляють собі ту великанську ролю, яку відіграла народня пісня в історії українського відродження. А поруч цього отсе свято причиниться до культу народньої пісні, яка починаючи з 1919 (коли виїхала в світ Капеля Кошиця), розпочала триюмфальний похід в світ.

Театр Стадника. Поміж театральними трупами на західно-українських землях трупа Стадника вибивається на перше місце. Одначе за вісткою про неї в пресі даремна річ шукати. Театр Стадника чомусь оминає більші центри. Може саме й тому його вистави не находять відгомону на сторінках ґазет. Недавно завітав цей театр до Перемишля. Дав дві вистави (опе-

Боязливість дітей.

Діти стають дуже легко боязливими, бо вони нічого не знають і заразом є слабосильні. Особливо нервові діти склонні до боязливости.

Коли є яке моральне лихо, котрому треба би запобігати т. є. се боязливість. Де вона вже раз закорінилася, там тяжко, дуже тяжко вилічити її, і в деяких разах воно навіть неможливо, поки вік і практика не зроблять свого. А прецінь є навіть між дорослими більше боязливих, як нам здавалосяби.

А як часто замісць боязливости в перших початках зарадити, піддержується її задля більше вигідної як совістної педаґоґіки!? Пригадаймо лише справедливо ославлені казки няньок, що служать до всякого рода пуджання. Не є вони часто „вихованням в боязливости“? Як коли-б справдішний світ не був досить переповнений цікавими і навіть чудовими річами, наповняють вони фантазію дітей всякими видуманими страхопудами. Трафляється досить часто, що в оживлених і понятливих дітей першим наслідком того було хоробливе передражнення мозку, нервова бояливість. Замісць познакомитися з справдішними річами, зачинає дитина сама вигадувати всякі можливости і комбінації, а то знов є причиною до нового страху і боязливости взагалі.

* * *

Що більше, деякі люде уважають за цілком природну річ, коли дитина боязлива і про се навіть дальше не думають; инші знов кепкують собі з боязливости дитини і сим в переважній части випадків кривдять дитину, бо боязливість є звичайне зло, що походить з лихого виховання, а за се прецінь не можна складати одвічальність на дитину. Але поминувши все се, кепкування є одно з найгірших средств, котрих уживається, щоби дитина відвикла від боязливости. Коли кепкувати з боязливої дитини, то вона буде скорше вистерігатися, щоби не виявити свого страху, але в своїм нутрі вона не переконана про його безпідставність і так стає боязливість внутрішцим злом, справдішною хоробою. Хто не знає про такі появи між дітьми?

Влодко не був завсіди ґречний, його треба було пару разів покарати; щоби малого пустія напудити, натякнула мати, або може навіть без її відомости слуга, щось про „вову“, що його прийде взяти... Тепер Влодко сам в темній хаті, в своїм ліжку. Крик і кара єго зворушили, всякі думки насуваються малому хлопчикови. Він на силу затулює очи, ховає головку під накривало, щоби втекти перед постатями, якими його фантазія наповняє темну комнату. Нараз перериває лопіт якогось меблю дотеперішну тишину. Бідачисько хлопець не знає собі пояснити того лопоту, а прецінь він його чув цілком виразно, своїми власними ухами. І зараз таки він напудився: Кров йому бє до мозку, серце бє сильнійше, він тяжко віддихає, він трясеться на цілім тілі, піт виступає йому і з його грудий виривається страшний крик, хоч він боїться, щоби його не висміяли. Прилучиться до того ще якась обставина, що його ще більше наполохає, то бідна дитина може на ціле своє життє статисо нещасливою, дістане падавиці або стане дурновата. А прецінь кождий знає, від кілько то случаїв залежить боязливість дитини. Часто дитина сама не знає причини! але вона має якісь забобонні пересуди проти сеї або тої комнати, проти сего або того закутку дому. А надто, кілько то роботи коштує що вечера, щоби дитина заснула!

* * *

Що-ж проти того робити?

Передовсім не повиннося говорити перед дитиною про боязливість. Таке слово не повинна дитина почути, бо нічого не приймається так скоро у дитини як страх. Колиб діти проте почули пр. від слуг про всякі „духи“, чарівниці, вови, чари, комінярів та страхопуди, то треба слугу строго і з натиском за се упімнути. Найліпшим неприятелем боязни є правдивість. Тому повиннося дітей познакомити передовсім з її окруженням і її обставинами, звернути увагу на неминучі наслідки якогось діла або зміни в тім окруженню, і навчити вишукувати та назвати причину того зпочатку їм незрозумілого наслідку, особливо-ж тоді, коли власне той наслідок викликує у дитини з початку страх. Коли пр. якийсь мебель лопне, бо розширюється або стягається, або земля під ним усувається, то треба увагу дитини звернути на ті причини, щоби вона сама пізнала їх. Коли дитина лише завважить, що лоскіт виходить пр. з мебля, а не від якогось фантастичного страхопуда, то на другий раз вона не так скоро настрашиться.

Найважнійшою річчю є дитині доказати, що темнота, перед котрою вона цілком природно найбільше боїться, не становить для неї ніякої небезпеки, не містить жадних особливих таємниць, окрім хиба небезпеки, що можна вдаритися або пошпотатися. Але й тут іде о те, щоби оминути „гак“. Коли ми хочемо дитину присилувати, щоби вона сама була в темній комнаті і так переконалася про безпідставністи своєї боязливости, то осягнемо в найбільшій части випадків противний результат. Дитина буде плакати і кричати, зворушені нерви ще більше будуть роздраснені, і страх вже є.

Вагається дитина зайти до темної кімнати, то повинна мати здивовано спитати про причину. Скаже дитина, що боїться, то мати має показати, що вона сема не боїться і ввійти до комнати. Верне мати так само весело, як зайшла до кімнати, то тоді дитина вже легко дає намовитися, щоби війшла з материю до хати. Нехай тоді мати говорить з дитиною як звичайно, оминає всякий шепіт, всяку таємничість, її голос нехай буде певний, сильний і веселий. Нехай покаже дитині, що кімната вечером так само виглядає як за дня: тут ліжко, там стіл, а там крісло; в півсумерку нехай учиться дитина пізнавати річи і їх розріжняти. Можна ще засвітити свічку і опісля вистарчає кілька спокійних слів: „Правда, на другий раз ти не будеш боятися“? Дитина побачить себе в звичайній кімнаті і втратить страх і боязнь перед незнаним.

* * *

Очиведно, муситься на кождім кроці виступати проти безбоязливости. Казок про чарівниць і страхопуди не вільно розповідати, навіть байки можна аж підросткам оповідати; справдішну байку можна зрештою легко відріжнити від оповідань про страхопудів і вони часто будять відвагу і безбоязливість. Також треба дітей від всяких нервових забав вистерігати і не дозваляти, щоби старші діти „пуджали“ молодших, навіть коли-б лише „на жарт“.

ретки „Орлов“ і „Ґрафиня Маріца“) і поїхав з дефіцитом дальше. Перемиська публика не поцікавилася цими виставами. Чи збайдужніла до театру, чи відстрашена недбалими виставами других театральних труп? А шкода! Бо театр Стадника заслуговує на повну піддержку: вистави вально підготовані і гарний склад трупи. На окрему згадку заслуговує молоденька донечка Стадників: прегарний голос, вроджений сценічний хист, сміливість і самопевність поруч краси кажуть сподіватись, що українська сцена здобуде в Стадниківній першорядну силу. Тільки насувається сумнів: чи добре робить батько, що 16-літній дівчині доручує грати й тящі ролі? Правда, вона виконує їх і з хистом і з темпераментом. А всеж чи не краще віддати цю талановиту дівчинку до доброї драматичної школи?

Свято української науки. В неділю 3. квітня відсвятковано у Львові 30-ліття наукової праці знаменитого українського математика дра Володимира Левицького, а одночасно 30-ліття істнування математично-природописної секції Наукового Товариства ім. Шевченка. Відповідаючи на привіти, Ювилят виголосив прекрасну промову, в якій познайомив численну публику з історією математичних наук на Україні, підкреслюючи велике значіння плекання науки в змаганнях нації. На святі виголосив м. и. знаменитий реферат проф. Зарицький, яким прямо захопив приявних.

НОВИНКИ.

Останню курку за податок. „Красная Газета“ подає ось яку подію з троцького повіту. Жив там бідний чоловік, Димитрієв називається. Він мав заплатити державному скарбови 88 копійок. Мимо упімнень не платив. Приходить міліціянт, щоби стягнути цю квоту. Але бачить, що нема з чого. Списує протокол, в якому зазначує, що Дмитрієв бідний як турецький святий, має тільки одну курку. Та уряд скарбовий не подарував Дмитрієву 88 копійок, вислав комісію до села і ця продала курку на ліцитації. Скарб дістав своїх 88 копійок. Одначе кошти комісії коштували два рублі, бо треба було заплатити фіру з міста (18 кільометрів). Значить до курки доплачено. Чи не дурні?

Злодії обловилися у ватажка Мазурів — посла Вітоса. Закралися до його хати і вкрали з каси 1241 долярів. Як каже Вітосиха, щастя, що не заглянули до другої половини каси, де була біжутерія її та доньки. Гаразд поводиться верхословіцькому війтови, колись у богому господареви, коли в його касі спочивають доляри (золотому не вірить!), а жінка закуповує дорогоцінности. Доробився на верхохдженню Мазурами поважного маєтку.

Бандитизм. В селі Дорнфельд напали два бандити на дім 70 літнього господаря Івана Равха. Сподівалися, що найдуть у нього доляри. А що Равх сказав їм, що долярів не має, тяжко його збили. Так само скатували його жінку Софію. На крик Равхів надбігли люде і бандити втікли. Їх вже висліджено і зловлено. Називаються Іван і Микола Панькови. Оба вони станугь перед наглим судом.

Міліонер-добродієм літератури. В Огіо помер власник скляних гут. Свій маєток в сумі 20 міліонів долярів записав для товариства, яке має опікуватися літературою і мистецтвом. Цей міліонер зачав свою життєву карієру як простий робітник. У 18 році життя ледви вмів з бідою читати і підписатися. До науки забрався в 29 році життя. І здобув широке знання і… великий маєток.

Склад московського совіту. В московському совіті на 1800 членів є 1250 комуністів і 550 безпартійних. Жінок є 280.

Нове джерело ропи. В Космачи коло Богородчан одно французько-польське підприємство довертілося ропи. Шиб дає денно одну цистерну ропи. Шиб глибокий на 540 метрів.

Засуд смерти в Станиславові. На днях станув перед судом присяжних в Станиславові Дмитро Михайлів з Глібівки за те, що вбив свою жінку. Він в 1922 р. оженився зі старшою від себе на 20 літ вдовицею Насткою Бобик. Зробив це злакомившись на поле Настки. Оженившись, хотів, щоби Настка записала на нього половину свойого майна. Вона не хотіла. Тому все в хаті було справжнє пекло. В кінці Дмитро Настку задусив, а для змилення людей, трупа повісив на жердці. Суд засудив Дмитра на кару смерти.

Пожар. В Березинах белзських вибух на днях пожар, якого жертвою впало шістайцять господарств. Пожар тривав дві години. Ратування було утруднене, бо не було пожарничих приладів. Спричинила пожар необережність дитини, що підпалила одну хату.

Напад на поїзд устроїли невідомі справники між мостом черновецьким і кульпарківським під Львовом, атакуючи його градом каміння. Вибито кільканайцять шиб, при чому дві особи ранені.

Купець-лікарем. В Фленсбурзі (Німеччина) ставав перед судом цікавий чоловік. Кіссеветтер називається. Він довгі роки вдавав лікаря-оператора. Богатьом людям переводив операції. І найцікавіще, що всі йому вдавалися. Хоч він в дійсности не мав медичної освіти і не мав права лікарювати. Що-йно з часом виявилося, що Кіссеветтер є на ділі по фаху купцем. За недозволену лікарську практику засуджено його на три роки тюрми. Цікаво, що цей талановитий надувач пише теж добрі драматичні твори. Одну його драму мав виставити театр у Франкфурті. Не виставив тільки тому, що автор попав в неславу.

Засипані землею. В Підгорцях пішли місцеві громадяне до глинянок за село по глину. Земля обсунулася і придавлені згинули: Ілько Ратич, Микола Білоус, Михайло Медвецький і Франц Ґута.

Дерево з Чорногори до Бразилії! Нашу чудову Чорногору в злочинний спосіб руйнується. Вирубується в рабівницький спосіб дерево, часто ще до рубання незріле — і вивозиться матеріял на пів оброблений або прямо кльоци в світ, м. и. аж — до Бразилії. Так пише „Ґлос правди“ з 21. березня. За яких десять літ, якщо таку дику господарку будеться тут дальше вести, Чорногора — окраса Карпат буде дикою скалою. А треба зазначити: ліси Чорногори є в заряді державнім! „Ґлос правди“ пише: „Ріжні тартакові спілки, яких фіґурантами є або польські маґнати, як пр. Любомірскі (в Кутах), або політичні авантурники як Вітос (в Микуличині) виповіли чорногорським лісам страшну війну — на повну руїну!

Бережіться перед дурисвітами! До Михайла Кізика прийшов 26. лютого якийсь волокита і заявив, що є шваґром Михайлового брата Івана, що саме вернув з Америки і на доручення Івана сповіщує його про недалекий приїзд брата. Мовляв — Іван приїде за день — два з жінкою і дітьми, а покищо на стації в Нижанковичах вже є його речі, які якнайскорше треба забрати. Зголосив навіть охоту виручити Михайла і відібрати Іванові речі, а Михайло приїде на стацію на готове. Тільки біда, що не має дрібних грошей, а на стації треба заплатити сто золотих. Чи не можнаби де зміняти тисячу долярів? Очевидно, не можна. Отже нехай Михайло позичить йому сто золотих. Опісля обійшов обманець решту рідні Кізиків і пропав. А Михайло виїхав на означену годину до Нижанковець по пакунки брата. Очевидно, ніяких пакунків не було.

Чим займається поліція? З Любачівщини пишуть: Комендант постерунку в Запалові п. Рубашевскі в ночи з дня 16 на 17 березня на присілку Бахорі ad Старе село в домі Данила Напори посписував всіх дітей в шкільному віці та їх батьків, зглядно опікунів. Правдоподібно потрібно йому се буде до шкільного плебісциту, бо сей пан під кермою кс. Черкаса латинського пароха вже від двох літ уперто займається фабрикацією деклярацій в тих громадах, де є в школах українська викладова мова.

Памятник Муссолінього вирішили поставити Румуни в Кишиневі. Гроші на цей памятник має дати державна каса. Таким чином хочуть румунські цигани відвдячитися італійському диктаторови за признання їм української Бесарабії.

Чоловік стрільно. В Берліві виступає в цирку цікавий чоловік. Називається Уґо Закхіні і є родом з Перу. Він дає себе заладувати до гармати і вистрілити у воздух. У воздусі робить кілька вивертасів і здоровий, усміхнений спадає на ноги. Власником цирку, в якому виступає цей дивний оказ, є його брат.

Внучка султана займається торговлею. В 1915 втікла з султанського гарему внучка останнього султана — княжна Феті. Забажала побачити ширший світ. В Парижі заопікувалася нею одна діячка і дала 15 літню Феті до торговельної школи. Тепер Феті з доручення торговельної фірми обїзджає Балкан і заробляє річно 100 тисяч франків.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає

Складаю подяку світлому виділу Чит. Просвіти в Коровниках за відступлення мені безплатно салі, а рівно всім що заповнили її по береги і підтримали мене хорого в тяжку хвилю. Спасибі Вам щирі люде.

Ар. Г. Березовський

Іспитований дяк рівнож кваліфікований писар громадський уміючий провадити хор на 4 гол., охотно підійме працю в коопер., молочарні і т. п. пошукує посади. Адрес: **Михайло Жуж** с. Жуки (Żuki, **Lubaczów**.)

Масажистка, опитна в уході за хорими, шукає відповідного заняття. Згідна виїхати на село. Зголошення до Адміністрації.

За редакцію відповідає Степан Навроцький. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.